

Ministerstwo Sprawiedliwości

Sekretarz Stanu
Arkadiusz Myrcha

BK-VII.0520.336.2024
Warszawa, 20 grudnia 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 5370 złożoną do Ministra Sprawiedliwości przez Panią poseł Marię Joannę Koźlakiewicz *w sprawie hejtu wobec dzieci i młodzieży w Polsce*, uprzejmie przedstawiam następujące informacje.

Ministerstwo Sprawiedliwości dostrzega zjawisko polegające na umieszczaniu w Internecie poniżających komentarzy, wyzwisk, gróźb, które często wpływają na stan zdrowia psychicznego młodych ludzi.

Znieważanie (art. 216 k.k.) i zniesławianie (art. 212 k.k.), z którym zwykle zjawisko hejtu się wiąże, należą do kategorii przestępstw ściganych z oskarżenia prywatnego. Natomiast przestępstwo groźby ścigane jest z oskarżenia publicznego na wniosek pokrzywdzonego (art. 190 k.k.). Utrudnieniem w ściganiu tego rodzaju przestępstw pozostaje anonimowość sprawców. Problem ten nasila się w sytuacji, gdy czyn ścigany jest z oskarżenia prywatnego. W takiej sytuacji, zwłaszcza gdy pokrzywdzony jest osobą małoletnią, pożądane jest, aby prokurator obejmował ściganiem tego rodzaju czyny.

Zgodnie z art. 60 § 1 i 2 k.p.k., w sprawach o przestępstwa ścigane z oskarżenia prywatnego prokurator wszczyna postępowanie albo jako oskarżyciel publiczny wstępuje do postępowania już wszczętego, jeżeli wymaga tego ochrona praworządności lub interes społeczny. Postępowanie toczy się wówczas z urzędu.

W literaturze wskazuje się, że „do oceny czy interes społeczny wymaga aktywności ze strony prokuratora, istotne są zarówno okoliczności sprzyjające powstaniu zwiększonej społecznej szkodliwości (np. okoliczność, że czyn bulwersuje opinię publiczną), dotyczące pokrzywdzonego (np. brak jego aktywności z uwagi na nieporadność), jak i naruszenie istotnych przepisów w odbywającym się postępowaniu prywatnoskargowym” (P. Hofmański, E. Sadzik, K. Zgryzek, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Wyd. 3, Warszawa 2007, Legalis).

Ministerstwo Sprawiedliwości zgłosiło już pierwsze inicjatywy ustawodawcze, dotyczące tzw. mowy nienawiści, z którą hejt często się wiąże. Dotyczą one nie tylko małoletnich, ale wszystkich pokrzywdzonych.

Projekt ustawy o zmianie ustawy – Kodeks karny (UD29) opracowany przez Ministerstwo Sprawiedliwości został przyjęty przez Radę Ministrów, a następnie 27 listopada 2024 r. wpłynął do Sejmu (druk nr 876) i został skierowany do I czytania. Projekt rozszerza ochronę przed mową nienawiści i przestępstwami z nienawiści, które motywowane są dyskryminacją ze względu na niepełnosprawność, wiek, płeć i orientację seksualną. Rozszerzenie odpowiedzialności karnej polega m.in. na zastąpieniu znamienia strony podmiotowej „z powodu jej przynależności” pojęciem „w związku z przynależnością”, co spowoduje, że odpowiedzialność karna za przestępstwa z art. 119 § 1 k.k. i art. 257 k.k. będzie możliwa także wówczas, gdy pokrzywdzony nie będzie obdarzony cechą, która wywołała zachowanie sprawcy:

<https://www.sejm.gov.pl/sejm10.nsf/PrzebiegProc.xsp?nr=876>

Należy również wskazać, że Prokurator Generalny Adam Bodnar dostrzegając wagę problematyki związanej z przeciwdziałaniem mowie nienawiści i przestępstwami motywowanymi uprzedzeniami zarządził z dnia 12 czerwca 2024 r. powołał Zespół do spraw przeciwdziałania mowie nienawiści i przestępstwom motywowanym uprzedzeniami. Celem Zespołu jest przygotowanie założeń systemowej, kompleksowej i szczegółowej strategii przeciwdziałania takim zachowaniom i ich karania.

Zespół opracuje nowe wytyczne i polecenia, które mają zapewnić właściwą reakcję organów władzy państwowej w związku z przestępstwami tego rodzaju, ze szczególnym uwzględnieniem problemu mowy nienawiści obecnej w Internecie. Zespół przygotuje także zbiór dobrych praktyk i rekomendacji co do metod przeciwdziałania takim zjawiskom.

Dodatkowo z inicjatywy Ministerstwa Cyfryzacji została powołana grupa robocza ds. ochrony małoletnich w Internecie, której pierwsze spotkanie miało miejsce w kwietniu 2024 r. Grono to zrzesza wiele instytucji i organizacji, w tym przedstawiciele administracji publicznej, instytucji naukowych oraz organizacji pozarządowych. Zadania tej grupy obejmują szersze spektrum zagadnień w tym zjawisko tzw. patostreamingu.

W odniesieniu do platform internetowych i mediów społecznościowych należy zwrócić uwagę na unijne rozporządzenie - Akt o usługach cyfrowych (DSA – Digital Services Act), którego przepisy weszły w życie 17 lutego 2024 r. Zgodnie z DSA dostawcy platform internetowych dostępnych dla małoletnich zobowiązani są do wprowadzenia odpowiednich i proporcjonalnych środków, aby zapewnić wysoki poziom prywatności, bezpieczeństwa i ochrony małoletnich w ramach świadczonych przez siebie usług. Obok tego, Komisja Europejska uprawniona jest do wydania odpowiednich wytycznych dotyczących stosowania tych środków, zapewniających ochronę dzieci, jak i poszanowanie ochrony prywatności.

Bardzo ważne jest korzystanie z obecnych rozwiązań prawnych, w szczególności polegających na obejmowaniu takich spraw ściganiem przez prokuratora (art. 60 k.p.k.). Nawiązując do treści interpelacji należy zauważyć, że procedura zgłaszania przestępstw nie jest sformalizowana. Zawiadomienie o przestępstwie, skierowane do organów

ścigania, złożone zarówno ustnie jak i pisemnie jest skuteczne i powoduje, że sprawa rozpoczyna swój bieg.

Z wyrazami szacunku
Arkadiusz Myrcha
Sekretarz Stanu
/podpisano elektronicznie/